Sammandrag: Branschgranskning av småbarnspedagogik, utbildning och forskning och barometer 2026

Denna publikation består av två delar: en barometer och en branschöversikt. I branschöversikten har man samlat några lyft ur olika statistikuppgifter. Lyft har främst gjorts från Statistikcentralens (http://www.stat.fi/) och OECD:s (https://stats.oecd.org/) samlade statistik.

CENTRALA RESULTAT AV BAROMETERN

Barometerns material har samlats in genom en enkät till privata utbildningsanordnare och producenter av småbarnspedagogik. Varje organisation har fått en länk. Organisationens representant har ombetts bedöma den faktiska och den framtida utvecklingen (positiv, oförändrad, negativ) utifrån vissa kriterier. Saldotalet har beräknats genom att andelen negativa bedömningar subtraherats från andelen positiva bedömningar. Saldotalet anger därmed skillnaden i procentenheter mellan de positiva och de negativa bedömningarna. Denna gång besvarades enkäten av 127 organisationer (cirka 25 procent) under perioden 14–28.10.2026.

Utöver de teman som behandlas nedan har barometern kartlagt samarbetet inom branschen och med det övriga arbetslivet, behovet av nybörjarplatser, rekryteringsproblem, investeringar och utbildningsexport.

De allmänna utsikterna för branschen anses betydligt oftare ha försämrats än förbättrats under de senaste 12 månaderna. Samtidigt anser hälften av de svarande att de allmänna utsikterna har varit oförändrade. Utsikterna för de kommande 12 månaderna är fortsatt negativa. Förväntningarna pekar till och med på en tydlig försämring.

Under de senaste 12 månaderna har nästan lika många organisationer haft ett ökat antal studerande eller barn som ett minskat antal. Antalet har ökat i 36 procent av organisationerna och varit oförändrat i 29 procent. Antalet studerande har generellt ökat endast vid högskolorna. Inom den allmänbildande utbildningen verkar elevantalet ha varit ungefär oförändrat.

Under de kommande 12 månaderna förväntas antalet studerande och barn öka i 33 procent av organisationerna och vara oförändrat i 49 procent. Inom det fria bildningsarbetet väntas antalet studerande till och med minska. Inom högskoleutbildningen väntas antalet studerande fortsätta öka.

Sammantaget verkar finansieringen oftare ha ökat än minskat. Av de svarande bedömer 43 procent att den totala finansieringen har varit oförändrad och 33 procent att den har ökat. Inom yrkesutbildningen, småbarnspedagogiken och det fria bildningsarbetet är det fler som anser att finansieringen har minskat än att den har ökat.

Fler än tidigare förväntar sig att finansieringen minskar under de kommande 12 månaderna. Detta gäller särskilt den allmänbildande utbildningen, yrkesutbildningen och det fria bildningsarbetet. Därmed är också det sammanlagda saldotalet lägre än för ett år sedan och har blivit negativt.

Av de svarande uppger 22 procent att personalantalet har ökat under de senaste 12 månaderna och 26 procent att det har minskat. Ökningen har varit mer betydande vid högskolorna. Inom den grundläggande konstundervisningen verkar personalminskningen åtminstone ha avstannat. Inom det fria bildningsarbetet och yrkesutbildningen verkar personalantalet ha fortsatt att minska, medan utvecklingen inom småbarnspedagogiken generellt verkar ha vänt nedåt.

Sammantaget blir förväntningar på ett minskat personalantal under de kommande 12 månaderna allt vanligare. Detta gäller särskilt den grundläggande konstundervisningen och den allmänbildande utbildningen samt i viss mån även yrkeshögskoleutbildningen. Inom yrkesutbildningen och det fria bildningsarbetet väntas minskningen fortsätta. Vid universiteten och inom småbarnspedagogiken väntas en mycket måttlig ökning.

Antalet internationella anställda har ökat under de senaste 12 månaderna inom alla utbildningsformer utom den allmänbildande utbildningen, där det har varit nästan oförändrat. Ökningen har varit särskilt stor inom högskoleutbildningen. Även under de kommande 12 månaderna väntas antalet internationella anställda öka särskilt vid högskolorna. Inom de övriga utbildningsformerna väntas antalet i praktiken vara oförändrat, med undantag för den allmänbildande utbildningen och yrkesutbildningen, där en liten minskning förutses.

Av de svarande hade 56 procent ett överskott i det senaste bokslutet, 19 procent ett balanserat resultat och 25 procent ett underskott. Andelen med underskott har minskat med 10 procentenheter och andelen med överskott har ökat med 15 procentenheter. Överskott har varit vanligare än underskott inom alla utbildningsformer.

Förväntningarna på resultatet för den pågående räkenskapsperioden är något mer pessimistiska. Förväntningarna är svagare än det faktiska utfallet inom alla utbildningsformer utom universitetsutbildningen och den grundläggande konstundervisningen. Med undantag för universiteten har förväntningarna också försämrats.

Utöver de teman som behandlats ovan har barometern kartlagt samarbetet inom branschen och med det övriga arbetslivet, behovet av nybörjarplatser, rekryteringsproblem, investeringar och utbildningsexport.

CENTRALA RESULTAT AV BRANSCHGRANSKNINGEN

Branschöversikten lyfter fram den senaste statistiken om bland annat utbildningsanordnare, finansiering och personal, studerande, tillträde till studier, studieframsteg, sysselsättning efter examen, utbildningsnivå samt forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet. Avslutningsvis presenteras fem aktuella studier om utbildnings- och forskningsverksamhet.

I slutet av 2025 fanns det 837 verksamma utbildningsanordnare med sammanlagt 3 045 läroanstalter. Utbildningssektorn sysselsatte 189 000 personer, vilket motsvarar 7,3 procent av de sysselsatta. Privata utbildningsanordnare sysselsätter ungefär en tredjedel av personalen inom utbildningssektorn.

De offentliga satsningarna på utbildning motsvarar i dag cirka 5,5 procent av bruttonationalprodukten och cirka 10 procent av den offentliga ekonomin som helhet. År 2025 deltog knappt 1,4 miljoner studerande i utbildning som leder till examen. Antalet utländska studerande har ökat och uppgick 2025 till 139 600 (10 procent av alla studerande).

Utifrån statistiken kan man uppskatta att drygt 2,3 miljoner finländare årligen deltar i utbildning som examensstuderande eller vuxenstuderande. Om man även beaktar utbildning som ordnas av andra aktörer och mer informella studieformer, såsom enskilda föreläsningar, utbildar sig över hälften av finländarna varje år.

Av dem som avslutade grundskolan 2024 lät 0,5 procent bli att omedelbart söka till vidare utbildning. Andelen som inte fortsatte i utbildning som leder till examen var 7 procent. Av de nya studenterna våren 2024 sökte 77 procent en plats för fortsatta studier. Trots detta fortsatte 66,5 procent inte i utbildning som leder till examen under det år de avlade studentexamen. Under läsåret 2023/2024 avbröt 5,8 procent av de studerande sina studier utan att omedelbart fortsätta i utbildning som leder till examen.

I slutet av 2025 hade 3 654 800 personer, det vill säga 75 procent av befolkningen som fyllt 15 år, avlagt en examen efter grundstadiet. Enligt Eurostat deltog 28,1 procent av 25–64-åringarna i Finland i utbildning under de fyra veckor som föregick undersökningen 2025.

Högskolornas forskningsutgifter har blivit mer än två och en halv gånger så stora sedan millennieskiftet. Utvecklingen avtog under åren 2010–2016, men vände uppåt 2017. År 2024 uppgick högskolornas forskningsutgifter till över 2,1 miljarder euro. Av finansieringen utgjorde statlig budgetfinansiering 45 procent och annan extern finansiering 53 procent.

De sammanlagda utgifterna för forsknings- och utvecklingsverksamhet uppgick till 8,9 miljarder euro 2024. Forsknings- och utvecklingsutgifterna motsvarade 3,2 procent av BNP. Den offentliga finansieringen beräknas uppgå till 3,12 miljarder euro 2026. Andelen av BNP skulle därmed stiga till 1,08 procent 2026 (målet är 1,2 procent 2030). Av företagen uppgav 58 procent att de hade bedrivit innovationsverksamhet under åren 2022–2024.